

Про опитування територіальних громад щодо удосконалення архітектури планувальних документів

Незважаючи на війну Україна має розвиватись та рухатись до інтеграції в Європейський Союз. На цьому шляху важливим елементом є синхронізація українських планувальних документів з європейськими, враховуючи при цьому українські особливості та воєнні виклики.

За останні роки в українське законодавство було внесено низку змін, які розширили коло планувальних документів для територіальних громад і які породили, на наш погляд, певну конкуренцію між ними.

Сподіваючись допомогти Міністерству розвитку громад, територій та інфраструктури, ГО «Інститут громадянського суспільства» підготував власні пропозиції, які передбачають скорочення кількості та взаємоув'язку стратегічних планувальних документів між собою та бюджетом.

Аби зрозуміти, наскільки такі пропозиції відповідають потребам/інтересам територіальних громад Інститутом було підготовлено онлайн-опитувальник і посилання на нього було розіслане в територіальні громади 14 лютого 2024 року. Впродовж 14-16 лютого, дні впродовж яких був відкритий доступ до опитування, відповіли 237 громад.

Ми свідомо давали на відповіді лише дві повних доби, оскільки це виключає можливі ефекти домовленостей та спроби «накрутити» результати.

Отримані результати виглядають таким чином.

1. Типи громад, які взяли участь у опитуванні.

Розуміючи, що на потребу і можливість підготовки планувальних документів суттєво впливають розміри громади, ми виділили 4 типи територіальних громад: міські до 50 тисяч жителів та понад 50 тисяч; сільські/селищні до 10 та понад 10 тисяч жителів.

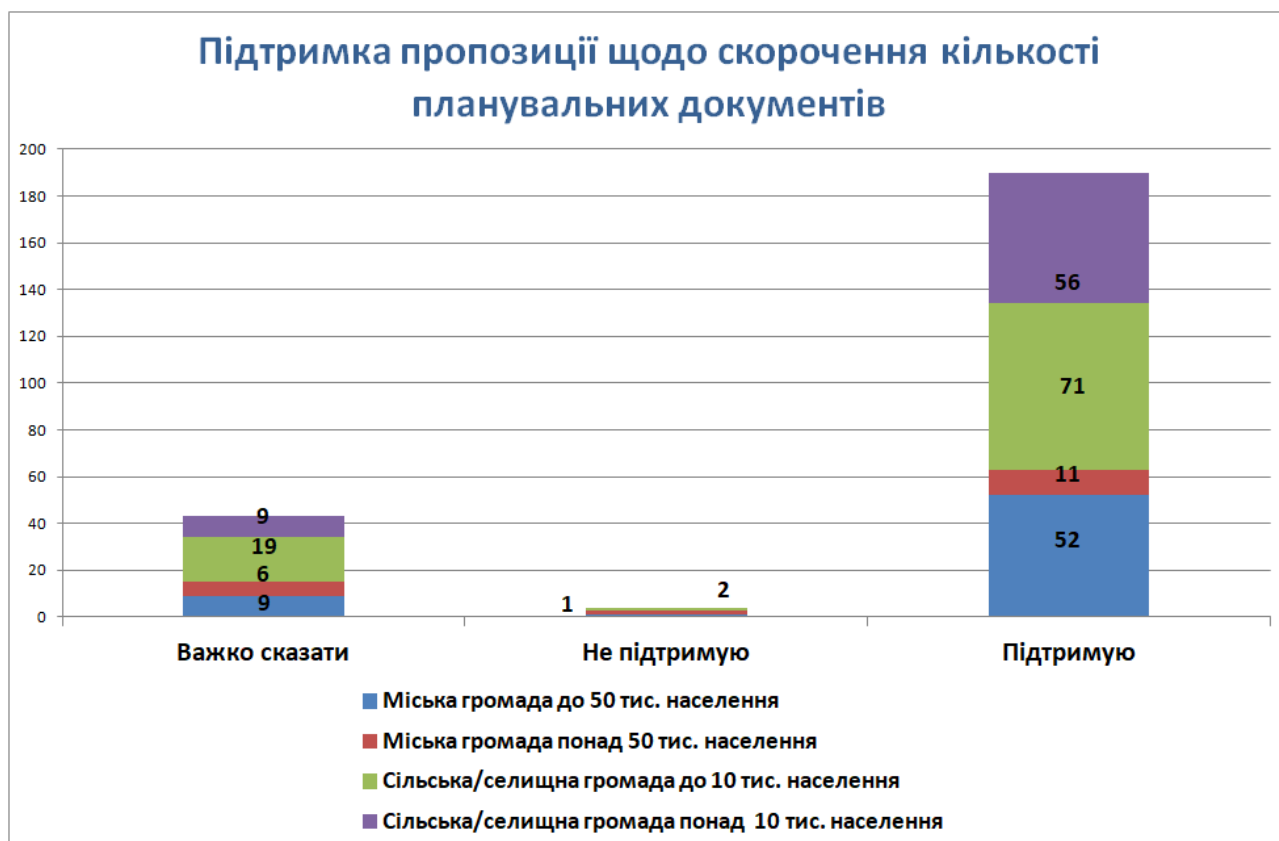

34% учасників опитування міські громади, це дещо вище показника кількості міських громад серед усіх громад України – 29%. Загалом активність міських громад у опитуванні є досить високою. Із 409 усіх міських громад взяли участь в опитуванні 81 громада – 20%.

2. Ставлення до скорочення кількості планувальних документів.

Абсолютна більшість учасників підтримала пропозицію скорочення кількості планувальних документів. Не підтримують таку ідею менше 2% тих, хто взяв участь у опитуванні.

Як видно із діаграми, підтримка ідеї скорочення кількості планувальних документів є домінуючою серед усіх типів територіальних громад.

3. Ставлення до об'єднання **програми комплексного відновлення території територіальної громади та плану відновлення та розвитку територіальної громади** у один документ – програму відновлення територіальної громади.

86% опитаних підтримують ідею об'єднання двох подібних планувальних документів у один – програму відновлення територіальної громади.

4. Програми соціально-економічного розвитку та інші місцеві програми

Законом України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» від 23.03.2000 р. № 1602-III передбачено розроблення для АРК, області, району, міста окремої «Програми економічного і соціального розвитку», яка на той час виконувала роль короткострокової стратегії. Тепер територіальні громади формують власні стратегії розвитку, на основі яких приймаються плани реалізації та місцеві програми різного обсягу та тривалості. Таким чином розробка річної програми соціально-економічного розвитку у форматі майже стратегії виглядає не надто доречною.

Проте, незважаючи на те, що абсолютна більшість (59%) тих, хто взяв участь в опитуванні, вважає логічним скасування такого документу, досить значна частина або не має поки що однозначної відповіді чи проти (17%) такого скасування.

В українському законодавстві для територіальних громад передбачено ухвалення різних місцевих програм, які мають різні назви: «програми соціально- економічного та культурного розвитку», «місцеві цільові програми», «місцеві програми розвитку певної сфери».... Проте всі ці програми мають один порядок їх ухвалення та фінансування.

174 учасники (73%) позитивно поставились до пропозиції, аби для всіх таких програм застосовувати один термін «місцева програма розвитку» незалежно від назви чи сфери на вирішення проблем у якій вона спрямована. При цьому Проти було лише 23 учасники (менше 10%)

5. Концепція інтегрованого розвитку території територіальної громади

Концепція інтегрованого розвитку території територіальної громади, як планувальний документ стратегічного характеру появився у секторальному законі «Про регулювання містобудівної діяльності» і став дещо дивним конкурентом Стратегії розвитку територіальної громади. По суті цей документ не є містобудівною документацією, як прямо записано у законі, але до його розробки встановлюється ціла низка вимог, як до документів просторового і стратегічного планування.

З пропозицією про скасування такого виду планувального документа, як Концепція інтегрованого розвитку території територіальної громади погодились 190 учасників опитування, проти цього 4, не визначились 43.

Розробка такого документу, як «концепція інтегрованого розвитку» для більшості громад не виглядає потрібною. 76% опитаних не планують розробляти цей документ.

6. Стратегія розвитку територіальної громади та план просторового розвитку

Стратегія розвитку територіальної громади поступово стає ключовим планувальним документом громади, про що свідчить значна частка громад, що уже затвердили чи розробляють власну стратегію розвитку.

План просторового розвитку є досить складним та дороговартісним до розроблення документом, напевне тому його розроблення відстає від робіт над стратегією.

7. Програми комплексного відновлення територій територіальних громад та плани відновлення та розвитку

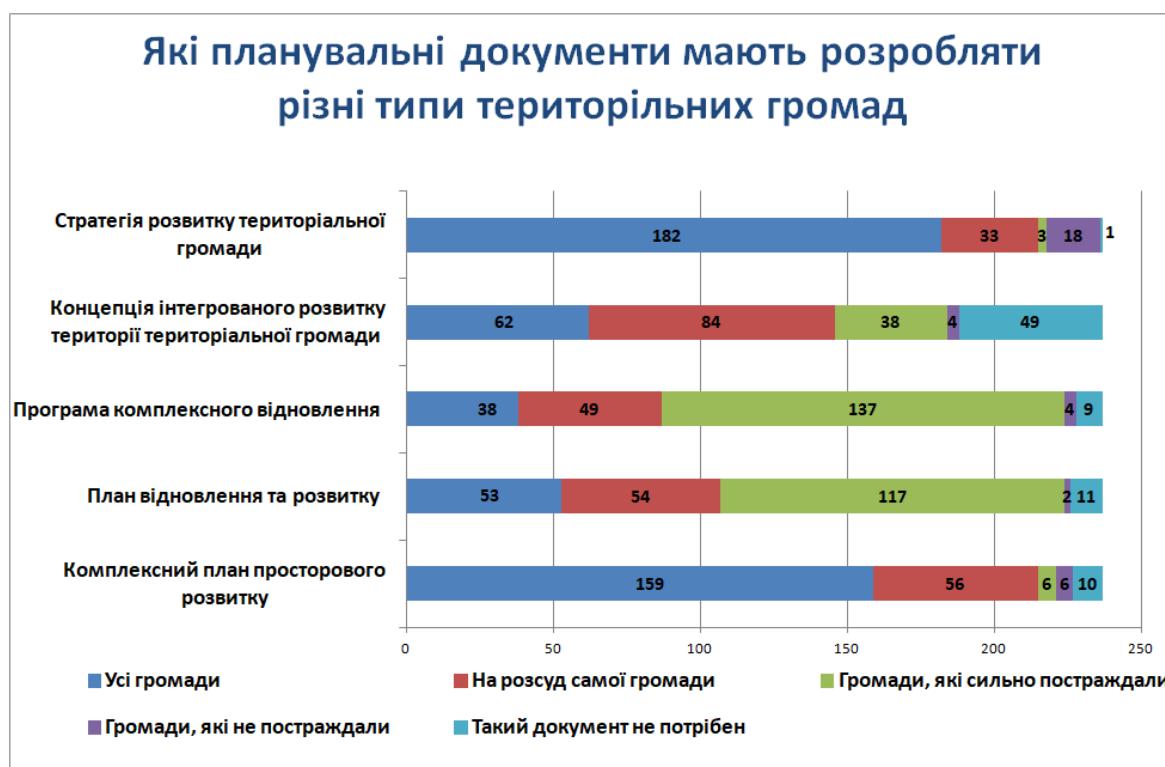

Результати опитування щодо документів відновлення, показують, що більшість учасників таки не планують їх розроблення, кількість затверджених документів є досить не значною.

При цьому 173 учасники (73%) погоджуються з тим, що найбільш уражені територіальні громади мають розробляти лише «програму відновлення територіальної громади», яка на період відновлення замінює для таких громад «стратегію розвитку територіальної громади».

8. Які документи мають/варто мати територіальні громади.

На початку опитування ми попросили відповісти на питання, які документи з нинішнього переліку мають розробляти територіальні громади в залежності від їх ураження.

Як добре видно із приведеної діаграми, є лише два документи, які на думку більшості учасників опитування мають розробляти громади: стратегія розвитку громади та план просторового розвитку. Це напевне є логічним і має бути закріплене у законодавстві, як необхідна умова збалансованого планового розвитку громад.

Підсумок:

Територіальні громади, які взяли участь у опитуванні, дійсно зацікавлені у скороченні кількості планувальних документів та підтримують такі позиції:

1. вилучення з планувальних документів такого виду документу – «концепція інтегрованого розвитку території територіальної громади»;
2. об'єднання «програми комплексного відновлення території територіальної громади» та «плану відновлення та розвитку територіальної громади» в один документ «програму відновлення територіальної громади», яка на період відновлення застосовується замість «стратегії розвитку громади»;
3. вилучення річної «програми соціального та економічного розвитку» з обов'язкових документів для ухвалення та прийняття для різних програм, що готуються і затверджуються на рівні територіальних громад загального поняття «місцева програма розвитку».